

לקחה טוב

וצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת חוקת התשס"ח

8:14	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:44	מוצאי שבת
8:39	סוק"ש מג"א
9:15	סוק"ש גר"א
1:03	הצות

ויקחו אליך פרה אדומה – פרתו של משה באה גם לכפר על חטא העגל מה שאין כן פרות אחרות, שבאו רק לטהרת בני ישראל. ונסמכה למיתת מרים שמיתתה גם כן כיפרה על חטא העגל וגם הנשים כידוע לא חטאו בעגל. (תוס' ברכה)

ויקחו אלך פרה אדומה – פרתו של משה באה גם לכפר על חטא העגל מה שאין כן פרות אחרות, שבאו רק לטהרת בני ישראל. ונסמכה למיתת מרים שמיתתה גם כן כיפרה על חטא העגל, וגם הנשים כידוע לא חטאו בעגל. (נצי"ב)

אדומה תמימה – הצבע האדום מסמל את החטא והאפר המטהר בא מפרה תמימה באדמימות; החיטוי נעשה באפר הנותר אחרי שריפה וממים המכבים את האש; ומשתמשים בארז המסמל את הגבהות ובאזוב שהוא סמל השיפלות, הרי לך שלושה ניגודים וללמדך שבעל תשובה צריך לעבור לקיצוניות הטובה; אך שני התולעות, צבע של חטא המיתלה לארוז ולאזוב, מוכיח שהקיצוניות היא רק שלב מעבר והרצוי לאדם הוא שביל הזהב, כי אמנם לא תביאני רגל גאווה אך גם בצלם נברא איש. (ע"פ רע"ם)

"קח את המטה והקהל את העדה, אתה ואהרן אחיך, ודיברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו. והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם" (יט, ח)
קח את המטה – אך לא אמר להכות במטה את הסלע כשם שאמר ברפידיים והכית בצור, אלא להראות במטה קשי המרי של ישראל, שהרי נאמר עליו (על מטה אהרן) והי' לאות לבני מרי; אך משה רבנו ע"ה טעה וחשב שדיבור אל הסלע פירושו להכות את הסלע והי' שוגג בזה; אך הקב"ה מדקדק עם חסידיו ולכן נענש.

קח את המטה ודיברתם אל הסלע – אם נאמר לו לדבר למה נאמר לו קח את המטה אלא שהנסים נעשים לפי מדרגת בני ישראל: בים סוף נאמר למשה הרם מטך ונטה ידך על הים, שלפי מדרגת אמונתם של בני ישראל באותה שעה צריך הי' הנס להתלבש בדרך הטבע; וגם ברפידיים נאמר למשה להכות את הסלע; אך כאן כבר היתעלו ישראל ואפשר הי' גם לדבר אל הסלע, אך היות שהכל בידו שמים חוץ מיראת שמים אמר לו הקב"ה לקחת גם את המטה שמא יצטרך להכות את הסלע; וששאלם משה המן הסלע הזה נוציא לכם מים

זאת חוקת התורה – פרשה זו נאמרה בסוף ארבעים שנה במדבר כשעמד משה לעשות פרה שני' ונאמר לו כשם שעשית פרה ראשונה בעת חנוכה המשכן כך בדיוק תעשה פרה זו וכך ייעשו כל הפרות בעתיד. פרה רומזת לישראל: כפרה סוררה סדר ישראל. אדומה, מלשון דודי צח ואדום. תמימה, שלא תהי' פרה סוררת אלא תמימה. אשר לא עלה עלי עול, שלא יעלה עלי עול של אלהים אחרים. (אברבנאל)

חוקת התורה – חוקה אין לה טעם ואין ללמוד ממנה. אשר ציוה ד' את משה. כשאמר ד' למשה לך אל פרעה אל מקום הטומאה אל ילמד איש ממשה רבנו ע"ה ללכת אל מקום הטומאה ולהעלות משם נצוצות של קדושה; וזהו שאמר שלמה אמרתי אחכמה, ואקח נשים נכריות ואעלה ניצוצות; והיא רחוקה ממני, לא העליתי אלא להיפך, נשיו היטו את לבו.

פרה אדומה – אדמה בגימטריא חמשים טומאה בגימטריא חמשים. תמימה. מרמז ליעקב אבינו ע"ה שנקרא איש תם, תם בגימטריא ארבע מאות וארבעים, טהור בגימטריא מאתיים ועשרים, תם הוא פעמיים טהור. אשר לא עלה עלי עול. כי הפרה באה לטהר ולהחזיר הכל לקדושה, להסיר העול. (פנים יפות)

זאת חוקת התורה – חוקה, והרי דרשו ותקנו צואת בנה, אלא פרה היא חוקה אך היא באה לכפר על חטא העגל שבא מחסרון אמונה, ופרה היא תשובת המשקל שנאמין בפשיטות גם אם לא נדע ונשיג בשכלנו. והם דברי המדרש לך אני מגלה טעמי פרה, כי לא חטאת בעגל ולא נצטרכת לתיקון הני"ל, ולאחרים, שחטאו בעגל, חוקה לתיקון חטא העגל. (ישמח ישראל)

ויקחו אליך פרה אדומה – חז"ל סיפרו שביקשו חכמים לקנות מגוי אחד אבנים לחושן ואפוד בהרבה כסף, והי' מפתח האוצר מונח מראשותיו של אביו ולא רצה הן להפריע מנוחת אביו ונתבטל הקנין. לשנה האחרת נולדה לו פרה אדומה ותבע וקיבל עבורה כל הממון שהפסיד בכבוד אביו. ולמה גמל לו הקב"ה בדרך זו, כדי שלא תזוח דעת האומות עליהן שגוי ויתר על הרבה כסף בשביל כיבוד אב, יראו שישאלם מבזבזים אותו כסף לא למצוה מובנת ככיבוד אב אלא על חוקה, על פרה אדומה. (תוס' ברכה)

פנינים לפרשה

"וידבר ד' אל משה ואל אהרן לאמור" (יט, א)
וידבר ד' אל משה ואל אהרן... דבר אל בני ישראל – ולא נאמר דברו כפי שצינו בפרשת החודש, לפי שהפרה באה לכפר על חטא העגל ואין ראוי שאהרן ידבר אל בני ישראל, שיכולים הם לומר לו אתה הסיבות את ענין העגל. (אלשיך)

אל משה ואל אהרן – שמונה עשר פעם נתיחד הדיבור למשה ולאהרן ביחד, שלוש עשרה פעם אמר להם הקב"ה שיאמרו לישראל וחמש פעמים הי' הדיבור רק אליהם, וזהו שאמרו בתורת כהנים שלוש עשרה דברות בתורה למשה ואהרן וכנגדם שלוש עשרה מיעוטין שנאמר רק למשה, כי אין צריך למעט את אהרן רק מהדיבור שניצטוו על ישראל והם בסוד שלוש עשרה ושמונה עשר. (הכהן"ק בשם הגר"א)

חוקת התורה – חוקת פרה או חוקת טהרה צריך הי' לומר ולמה נאמר חוקת התורה, אלא שעם קבלת התורה על ידי בני ישראל ירדה טומאה לבני ישראל וכשם שהזבובים נמשכים לדבש כך הטומאה לבני ישראל; וניתנו לישראל דיני טהרה להיטהר מטומאתם מה שאין כן אומות העולם; לכן נאמר חוקת התורה שהכל נובע מקבלת התורה. לפי זה יוסבר שבפסח מצרים הקפיד הקב"ה על ערל ועל בן נכר ולא הקפיד על טמא, והרי הי' יכול לצוות למשה במצרים על אפר פרה, אלא שלפני מתן תורה לא היתה טומאה בישראל ולא היו בהם טמאי מת.

ובדרך רמז, זאת חוקת התורה אשר ציוה ד' לאמור; שאם יקיימו מצוה זו שהיא חוקת בלי טעם מעלה עליהם הכתוב כאילו קיימו התורה, אשר ציוה ד' לאמור את כל התורה. אשר ציוה ד' לאמור. ציוה למשה שיגיד לישראל פרשת פרה כחוקה ולא יתבעוהו ישראל לומר להם טעם הדבר כיון שדי' ציוה עליו לומר להם מצוה זו כחוקה. כי משה רבנו ע"ה גילה לישראל בני דורו סודות נסתרים וטעמי המצוות ויסוד כל דבר אולם פרשת פרה נאמרה להם כחוקה בלי טעם. וזהו שאמרו חז"ל שכל הפרות נקראות על שם משה.

פרה אדומה – רואני כי כל סימני מוכיחים על הדינים, כי אדם הוא סימן תגבורת הדינים. אשר לא עלה עלי עול. כי העול ממתיק הדינים כי יסורין ממרקין עוונותיו של אדם. וגם שריפתה באש הי' בחינת הדין. (אוה"ח)

ולא ענוהו בני ישראל הבין שאינם מאמינים ולכן היכה את הסלע. **(פנים יפות)**

קח את המטה – המטה בה' הידיעה מטה אהרן שהי' במשמרת במשכן. ודיברתם אל הסלע, תאמרו לסלע שכשם שהמטה היבש פרח והציץ ציץ כך גם הסלע היבש יתן מים. סלע בגימטריא עץ. **(כלי יקר)**

לעיניהם – צריך הי' לומר באזניהם, אלא בעיניהם הכוונה שיתבוננו בדבר, שהתורה נמשלה במים ולב האדם באבן, בשנה ראשונה נאמר למשה והכית בסלע שלכם הי' עוד קשה אך בשנת הארבעים נאמר לו ודיברתם אל הסלע, ארבעים שנה של לימוד תורה במדבר הספיקו לרכך את הלב שיסתפק בדיבור בלבד. **(הכוה"ק)**

והוצאת להם מים מן הסלע – לו הי' משה מדבר אל הסלע ומוציא מים מפנימיות הסלע לדיבורו היו ישראל לומדים שבכחו של צדיק לשנות את הטבע ולגלות הפנימיות. אך משה ורבנו ע"ה אמר שישמעו נא המורים, סבור הי' שאין ישראל ראויים לנס כזה ובמקום לדבר אל הסלע היכה את הסלע במטה שהי' חקוק עליו שם המפורש. **(אוהב ישראל)**

"ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמרו להם שימעו נא המורים, המן הסלע הזה נוציא לכם מים" (יט, י) **המרים** – אותיות מרים, בני ישראל רצו שמושה יוציא להם מים מן הסלע של מרים, שנתן להם מים כל חיי' של מרים, אך היות והבאר חזרה בזכותם של משה ואהרן רצה משה להוציא מים מסלע אחר ובה עשה שלא כסדר שלא הי' לו לעבור על רצון ישראל, שלא יהי' להם אחר כך פתחון פה לומר בסלע זה יש לו כח אבל לא בסלע אחר, לפיכך אמר ד' יען כי לא האמנתם בי להקדישני. **(מאור ושמש)**

"וירם משה את ידו ויד את הסלע במטתו פעמיים, ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם" (יט, יא) **יד את הסלע** – וכתיב הן היכה צור ויזובו מים ואין זיבה אלא דם, ואמר חז"ל שתחילה הוציא דם ואחר כך מים. ויש לך להתעורר שכשם שמצינו את משה בתחילת נבואתו בסנה ראוי למדת הדין, כמטה שנהפך לנחש ובידו שנצטרעה כך גם כאן. ולפי שחטאו משה ואהרן בצור היא הארץ לפיכך הי' עונשים שלא יכנסו לארץ, מידה כנגד מידה. **(ר' בחיי)**

"אדם כי ימות באהל" (יט, יד) **אדם כי ימות באהל** – שממית עצמו עליו, והרי נאמר וחי בהם ולא שימות בהם, אלא כשאדם קובע עתים לתורה יהי' בגדר מת ששום עניני עולם הזה לא יפסיקוהו מקביעתו לתורה. **(ח"ח עה"ת)**

אדם כי ימות באהל – אדם הראשון גרם למיתתו תחת כיפת הרקיע המתוחה כאהל, ואילולי חטא הי' נשאר חי לעולם בגן עדן, אשר הוא מחוץ לאהל הרקיע. **(עץ הדעת טוב)**

"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא" (יט, טו)

וכל כלי פתוח – כל פה פתוח. אשר אין צמיד פתיל עליו, אשר אין מחסום לפיו, ולא ימלט שלא ידבר לשון הרע ורכילות כדומה. טמא הוא. אדם כזה ודאי טמא על ידי פיו, ולכן נאמר נצור לשונך מרע. **(עבודת ישראל)**

ותמת שם מרים – מרים היתה האשה היחידה שמתה במדבר, שנאמר ביהושע כל העם היוצא ממצרים הזכרים כל אנשי המלחמה מתו במדבר, ולא הנקבות. ולמה מתה, מפני הבאר שניתנה בזכותה ולא הי' אפשר שתהא קיימת והבאר שניתנה בזכותה מסתלקת. דבר אחר, מפני שהיא שרה למשה ואהרן בגדולה, ששלושתם היו פרנסים טובים לישראל, ואינו בדין שישתלקו הם ומרים קיימת לכך קדמה תחילה ומתה ותקבר שם במקום שמתה, אבל משה רבנו ע"ה מת בארץ בני ראובן ונקבר בארץ בני גד. **(מדרש אספה)**

"ולא הי' מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן" (כ, א) **ולא הי' מים לעדה** – מנהג ישראל לשפוך המים במקום המת ורמז לכך בתורה ותמת שם מרים ואחר כך ולא הי' מים לעדה, שכולם שפכו מימיהם. **(פנים יפות)**

ולא הי' מים לעדה – כי הבאר היתה להם בזכות מרים שהי' לה זכות המים ממש, ותיצב אחותו מרוחק לדעה מה יעשה לו. ומזה שנסתלקה הבאר במיתתה ראיי שבזכותה היתה עמהם. **(ר' בחיי)**

"יען לא האמנתם בי" (כ, יב) התורה הקדושה העלימה וכיסתה על חטאו של משה רבינו ולא רצתה לגלותו בפירוש. רבו במפרשים ובאר מה היה חטאו, זה אומר בכה וזה אומר בכה. הרמב"ם בשמונה פרקים האריך לבאר כי משה רבינו חטא בכעסו על בני ישראל. אך הרמב"ן טען כנגדו כותב שהוסיף הבל על הבלים, כי ראויים היו כלל ישראל שיכעס עליהם משה, לכן ביאר הרמב"ן טעם על פי הסוד.

על כל פנים, לפי כל הפירושים ברור כי משה רבינו טעה טעות כלשהי שבעטיה הגיע לו העונש. וצריכים אנו להבין, מהיכן נולדה הטעות לאבי הנביאים, מבחר היוצרים. הכיצד זה ייתכן כי טעה ושגה משה רבינו. אין זאת אלא מחמת הכעס נולדה הטעות. בא לכלל כעס – בא לכלל טעות. אמרת היא שהיו ראויים כלל ישראל שיכעס עליהם משה. וכעסו, כפי שהסביר הרמב"ן, היה לכבוד שמים, ולמי ראווה רתיחת אורייתא יותר מממששה רבינו. ובוודאי לא על הכעס נענש, כי בדין כעס. אך סוף-סוף כעסו הוא זה שגרם לו לטעות, והוא נענש על טעות זו.

מזה ילמדו מוסר כל באי עולם, איך בעי איניש למילף נפשיה בניחותא. **(חתם סופר, דרשות)**

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי" (כ, יב) **מיד הקפיד משה כנגדן והכהו פעמים ויצאו מים רבים. אמר משה רבינו, אני הקפדת וכו' (במד"ר יט)**

מלשון דברי חז"ל משמע שתבע משה שנהג במידת ההקפדה והכעס. תמוה, מה השייכות בין עוון כעס לבין פגם באמונה – "יען לא

האמנתם בי". ובאמת מצינו לרז"ל שאמר "כל המשבר כלי בחמתו, יחא בעיניך כאילו עובד עבודה זרה" (שבת קה:), **הרי שהכעס שורש בחוסר אמונה**, וצריך להבין את הקשר בין שני הדברים. ביאר רבי ירוחם ממי:

היסוד של "אמונה" הוא מלשון "יתד נאמנה", היינו יתד שאינה זזה ממקומה, ואפילו כל רוחות העולם לא יעקרוה ממקומה. סוד האמונה הוא הקביעות, היציבות, וכל תנועה או יציאה מהמקום, היא יציאה מהאמונה. כאשר יוצא האדם מגדרו הרגיל מחמת סיבה כלשהיא, יש בכך פגם באותה יציבות הנתבעת מהאדם. לפיכך, אף שכעסו של משה רבינו ע"ה על בני ישראל היה מכח התורה, והרי זה נחצי ככל התורה כולה, מכל מקום מחמת רום מדרגתו ומלתו הוא נתבע על זיו וניע כלשהו, אשר לשלימות דרגתו נחשב הדבר כתביעה של "לא האמנתם בי".

כמה יש לנו לחדר ולירא ממדה נוראה זו של כעס, אשר אלפי דרגות מבדילות בינינו לבין משה רבינו ע"ה, עד שאנו בבחינת "כמוץ אשר תדפנו רוח" הנאמר על "לא כן הרשעים" (תהלים א, ד), לעומת הצדיק אשר הוא ואמונתו "כעץ שתול".

(דעת חכמה ומוסר)

"יען כי לא האמנתם בי... לכן לא תביאו" (כ, יב) **"לכן" בגימטריא "מדה במדה" (בעל הטורים)** יש להבין מה היתה ה"מדה במדה" בעונשם של משה ואהרן שלא להכנס לארץ, עקב חטא מי מריבה.

אמרו חז"ל: מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל וכי לאכול מפריה הוא צריך וכו', אלא כך אמר משה, הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי (סוטה יד). הרי שכל חצו של משה רבינו להיכנס לארץ היה כדי להרבות קדושה וטהרה בישראל על ידי ריבוי המצוות שיעשו ויתקיימו על ידו.

לכן, אילו היה משה רבינו מדבר אל הסלע, היה הוא מוסיף קדושה ויראת ה' בישראל, שהיה שם שמים מתקדש לעיניהם. אך בגלל שלא עשה כן ומנע את תוספת הקדושה, על כן "לא תביאו את הקהל", נמנע ממנו לגרום לקידוש שם שמים בארץ ישראל – מדה כנגד מדה. **(מהרי"ל דיסקין)**

"יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל" (כ, יב) **שאלו דברתם אל הסלע והוציא, הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דיבורו של מקום, קל וחומר אנו (רש"י)** יש להתבונן בתביעה שנתבעו משה ואהרן.

בני ישראל, העמוסים בעבודה וביראת ה', ראו ניסי ניסים. מכות מצרים, קריעת ים סוף, מעמד הר סיני, ניסי המן והבאר, ענני הכבוד, עמוד הענן ועמוד האש. הרי שנתבררה אצלם בראייה חושית, אמיתות האמונה בקב"ה. אך עם כל זאת, היו זקוקים הם לאותו קל וחומר מהסלע המקיים דיבורו של מקום, ובלי זה יהיה חסר ב"להקדישני".

יתרה מזאת, הרי גם עתה ראו בעליל נס גלוי, שהרי מהו ההבדל הגדול בין "הכאה" ל"דיבור", וכי אם מאן-דהו יכה אבן, הוא יוציא ממנו מים? ברם אם נס הגדול היה

מתרחש על ידי דיבור", היתה בכך תוספת מעלה ב"להקדישני לעיני בני ישראל". הנה כי כן, על העדר תוספת זו, נתבעו משה ואהרן ונענשו!

"לכן לא תביאו את הקהל הזה" (כ, יב)
אמרו חז"ל כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו, משה זכה וזיכה את הרבים וכו' (יומא פו). לכאורה קשה, אם כן מדוע בא חטא מי מריבה על ידו.

ברם רבותינו שם הוסיפו וביארו את הטעם שמזכה הרבים אין חטא בא על ידו, כדי שלא יהיה הרב בגינהו ותלמידיו בגן עדן, אך כאן שעונשו היה של להכנס לארץ, הרי גם תלמידיו, אנשי דור המדבר, נענשו לא להכנס.

ואם כן, שוב לא שייך בו הכלל שאין חטא בא על ידו מן העם שלא תהא מעלת התלמידים גדולה ממעלת רבם אשר זיכה אותם.

ולפי זה יש לומר, אם אמנם אל היה בני ישראל חוטאים בחטא מרגלים ולא היה נגזר עליהם שלא להכנס לארץ, כי אז גם משה רבינו לא היה נכשל ונענש, מכח הכלל של "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו – כדי שלא יהא הרב בגינהם ותלמידיו בגן-עדן".

וזהו שאמר משה ישראל: "ויתעבר ה' בי למענכם", היינו מחמת זה שאתם בין כה וכה נענשתם ולא תזכו להיכנס אל הארץ, מעתה אף שאני בגדר "מזכה את הרבים", מכל מקום יכול לבוא חטא על ידי, ולאחר שחטאתי נענשתי אף אני שלא אזכה להיכנס אל הארץ. (חתם סופר)

"כה אמר אחיך ישראל" (כ, יד)
מדוע הזכיר משה "ישראלי" ולא אמר "יעקבי".

אלא דרך האדם, כאשר מעמדו בשפל, זוכר הוא ומכיר את אחיו, אך כאשר עולה לגדולה, רם לבבו ושוכח אף את בני משפחתו.

לכן ביקש משה רבינו לומר לאדום, כי אף שעם ישראל הוא בגדולה – כפי שמרמז השם "ישראל" – עם כל זאת עדיין הוא "אחיך", לא נשכחה ממנו האחוה והוא מתנהג כאח. (אהבת יהונתן)

"וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם" (כא, ו)
מפני מה נענשו בעונש זה בדווקא.

אלא היה בעונש זה מדה כנגד מדה". כשהתאוננו על המן קראו לו "לחם הקלקל" ופירש רש"י: לפי שהמן נבלע באברים קראוהו "קלקל", אמרו עתיד שיתפח במעינו, כלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא (פסי ה').

ואמנם, מצינו בטבע בריה שמכניסה ואינה מוציאה, והוא ה"יתוש", כמו שאמרו חז"ל (גיטין נו:): שעל כן נקרא ה"יתוש" "בריה קלה" – "דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה".

אם כן, כשהם אמרו "כלום יש שמכניס ואינו מוציא", עשו עצמם כאילו אינם יודעים שיטנה בריאה כזו הוא היתוש. לכן הביא עליהם נחשים, אשר הרפואה לנשיכתם היא היתוש, או אז כבר יזכרו שיש כזו בריאה בעולם.... (בינת יששכר)

"עשה לך שרף ושים אתו על נס" (כא, ח)
"ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים שלא

ויכולו לשלוט בו, ולא יעשו רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר, לא ה' הוא האלקים האמתי ואין עוד מלבדו, ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח או רצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ב"ה, כן יספיק הוא ית' בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם".

וזהו ענין "עשה לך שרף", ואמרו בזמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם היו מתרפאין (ר"ה כט.), רצונו לומר כשהסתכלו כלפי מעלה להנחש השורף והתבוננו כחו הרע, עם כל זה בטלוהו מלבם ולא השיגו על כחו הנורא, ושעבדו לבם באמת לאביהם שבשמים בלבד, היו מתרפאין". (נפש החיים)

כשהגיע זמנו של מרן הגר"י מבריסק להתייצב לעבודת הצבא הרוסי, נשקפה לו סכנה שיגייסו אותו לחילות הצאר וישלחוהו לחזית האש. יעץ לו אביו מרן הגר"ח להגות ולקיים את דבריו של זקנים הגר"ח מוולאז'ין ב"נפש החיים" (שער ג' פ"ב), כי בעת האדם קובע בלבו כי אין עוד מלבדו ית', ומבטל ביטול גמור כל כח ורצון אחר בעולם, כי אז שום כח ורצון אחר בעולם זולתו ית' אין להם שליטה עליו כלל.

"ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי" (כא, ט)
וכי נחש ממת או מחיה, אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין (ר"ה כט.).

כתב רבינו המהר"ל:
"ואם תאמר, אם כן למה לי נחש ולמה לי לשום אותה על הנס, אחר שהיה תולה בזמן שהיו מכוונים לבם לשמים.

"ונראה, לפיכך היה מצוה הקדוש ברוך הוא 'לשום על נס', כדי שביטל למעלה, שאי אפשר מי שמביט למעלה שלא יהיה רואה ומכוון לבו לשמים.

"וימה שאמר 'לעשות נחש', כי כאשר רואה דבר שהזיקו בעיניו הוא מכוון יותר בתפילה על דבר שהזיקו כאשר הוא נראה לעינים. "ולפיכך צוה ששימו נחש על נס, שבשני המעשים האלו מכוונים לבם לשמים, שעל ידי שיהיה 'על נס' יביט למעלה וכאשר היה רואה המזיק מכוין יותר בתפלה ויתרפא". (גור אריה)

הליכות והלכות

דיני צידה

אסור לצוד כל בעלי חיים בשבת וצידה נחשבת כל פעולה שעל ידה אין הבעל חי יכול לברוח. ולכן אסור לצוד ציפורים לכלוב וכן בעל חי שנכנס לבית או לחדר מדרגות כגון חתול או סנאי אסור לסגור את הדלת. ואם הסנאי או החתול מטיל בבית (ולא סגור במקום אחד) כיון שאיסור סגירת הדלת במצב זה, זה רק מדרבנן והוא סוגרו רק מחמת הקורא אם לא מצליח לסלקו מביתו יש מתירין לסגור את הדלת כיון שלא מתכוון לצוד. וכן אסור להרוג בעל חיים ואפילו יתושים וזבובים המטרדיים אותו אסור.

ובפרט יתושים המצויים כיון שכוואב לו מחמת עקיצתן אז יחרה אפו ויכנו בכפו שאלו בהנחת יד עליו אומללו ודמם שותת (לשון בן איש חי).

אבל מותר להשתמש בריסוס ביתי שמבריה יתושים בתנאי שלא ירסס עליהם ויהיה חלון פתוח בכדי שיוכלו לצאת דרכו וא"כ כונתו להבריחם ולכן מותר.

בעלי חיים מסוכנים שממיתים כגון כלב שוטה או נחש ארסי אפילו אינם רודפים אחריו מותר להרגם בשבת וכן יתושים המעבירים מחלות שמזיקים מותר להרגם.

בעלי חיים שעקיצתם אינה מסוכנת אבל גורמת לכאב חזק אם רודפים אחריו מותר להרגם אבל אם לא רודפים אחריו אסור להרגם וכן מותר לדורסם בדרך הילוכו אפילו במתכוון אבל בנמלים וחרקים אחרים אסור להרגם אפילו בדרך הילוכו ברגליו.

מותר ביום שישי לפני שבת להעמיד מלכודת עכברים ואפילו יתפס בשבת מותר (רק לא יגע בה עד מוצאי שבת).

מותר למרוח על גופו נוזל למניעת עקיצות אבל לא משחה (משום חילול שבת).

מדרשי חכמים

כיון שניסתלקה מרים נסתלקה הבאר שהיתה הולכת עם ישראל במדבר. שלושה אחים היו משה אהרן ומרים, כנאמר ואשכח לפניך את משה אהרן ומרים, מרים היא הלבנה משה הוא השמש ואהרן הוא זרוע הימין (חסד) חור זרוע שמאל (גבורה) ויש אומרים נחשון בן עמינדב. בתחילה מתה מרים ונסתלקה הלבנה ונסתלקה הבאר, אחר כך נשבר זרוע הימין המקרב תמיד את הלבנה, אחר נאסף השמש ונחשף, שנאמר והיאסף גם אתה אל עמך, אשרי הדור שמשא אהרן ומרים נמצאו בעולם. (זהר)

ולא הי' מים לעדה – כתיב ואשכח לפניך את משה אהרן ומרים: בזכות משה ניתן להם המן; בזכות אהרן עניי הכבוד ובזכות מרים הבאר; מתה מרים נסתלקה הבאר ולכך לא היו מים לעדה. (מדרש אגדה)

"ויבוא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד ויפלו על פניהם, וירא כבוד ד' אליהם" (יט, ו)

ויבא משה ואהרן... אל פתח אהל מועד – היו יושבין (משה ואהרן) ובוכין בפניהם וישראל בוכין בחוץ ולא ידע בהם משה עד שש שעות: נכנסו אצלו ואמרו עד מתי אתה בוכה, אמר להם ולא אבכה על אחותי שמתה, אמרו לו עד שאתה בוכה על נפש אחת בכה עלינו שאין לנו מים לשותת; מיד עמד ויצא עמהם וראה הבאר יבשה והם מריבין עמו; אמר להם לא כך אמרתי לא אוכל לבדי שאת אתכם.. (מדרש)

קח את המטה – זה המטה שהי' בידי יעקב אבינו, כי במקלי עברתי, והוא הי' ביד משה, שנאמר ואת המטה הזה תיקח בידך, והוא הי' ביד כל מלך ומלך עד שחרב המקדש. ועתיד אותו מטה לימסר למלך המשיח ועתיד לרדות בו את האומות. ודיברתם אל הסלע, אמר לו, כשהנער קטן רבו מכהו ומלמדו, כיון שהגדיל בדיבור הוא מיסרו, כשהי' סלע זה קטן הכית אותו, שנאמר

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

מאוצרותיו של הרב שוודרון זצ"ל

סיפרתי פעם להרב יעקב טייטלבוים ז"ל מניו-יורק, על מנהגו הידוע של החפץ חיים, שכאשר באו אליו בענין מצוקת הגיוס לצבא, הרי אם נתן בידו של הבחור אשר בא לבקש שיתפלל עבורו את הספר "מחנה ישראל", ידעו שהוא יגויס לצבא, אבל אם תשובתו היתה: כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, בידוע היה שהשחרור מובטח לו.

נענה לי רבי יעקב ואמר: הפלא ופלא ממש, כי כך בדיוק נהג גם מו"ר הגי"ר מאיר אראק ז"ל, בעל "מנחת פתים", ולזה הוסיף: "וגם אני נוהג אחריו כן!"...

ומעשה שהיה כך היה: היה זה בעיר וינה, בירתה של אוסטריה, שלושה חדשים כבר לאחר סיפוחה של המדינה של המדינה הזו לשלטון העריצות של היטלר, והנה הופיעה לפני הרב טייטלבוים אשה אחת בקול בכי ונהי: לקחו לה את בנה יחידה ואין היא יודעת אנה נעלם, כבר שבועיים חלפו מאז ראתה אותו בפעם האחרונה ואין היא יודעת מה לעשות... נזכרתי, אומר ר' יעקב, מה שרבי היה אומר במקרים כאלה, ואז גם אני אמרתי לה: "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", ואז שאלתי אותה: האם את מבטיחה שבאם בנך ימצא - הוא יתמסר ללימוד התורה?

בלי היסוס השיבה האשה: כן, רבי, אני מסכימה.

אם כך, אמרתי לה, צאי וחפשי אותו, הלא את מקבלת בשבילו עול תורה, ממילא תמצאי אותו!...

והנה - מספר ר' יעקב - האשה יצאה מביתי וכעבור שעה אחת בלבד כבר באה אלי עם הבן!...

והכית בצור, אבל עכשיו ודיברתם אל הסלע, שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע. יש כח וזכות לאלה שישנים במערה המכפלה שתוציא להם מים מן הסלע, אין סלע אלא זכות אבות, שנאמר ירונו יושבי סלע.

זאת התורה אדם כי ימות באהל

אמר ריש לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם (ברכות ס"ג) סיפר לי דודי הקדוש מו"ר הרב שמעון סופר אב"ד דקהילת קראקא שבעיירה דרעזניץ בא אל בעל ה"חתם סופר" נער אחד בן שבע עשרה שנה וגילה לו שרצונו ללמוד תורה ונפשו חשקה בה, בשמוע הבחורים של שחקו לו והתלו בו באמרים איך זה בר שנים כמותו אשר לא למד מעודו רצונו לתקוע עצמו ללמוד תורה?

אולם רבם בעל ה"חתם סופר" גער בהם: למה זה תצחקו. הלא כל הרוצה ללמוד יבוא. וילמד ויקרב את הנער וציווה על הבחורים לקבוע עימו עיתים שזה ילמד עימו שעה זו, וזה שעה אחרת, וכן עשו.

אבל בנוסף לזה שהגיע הנער כבר לגיל שבע עשרה, היה לו חסרון נוסף שקשה היה לשמוע ומהיר לאבד עד שאם למדו עימו איזה משנה מאה פעמים עד מהרה היה שוכח אותה ולמחרת היתה בעיניו כאילו לא למדה מעולם.

אמנם בכל זאת חשקו לתורה לא פג והתמיד בלימודו והבא לטהר מסייעין אותו, וברבות הימים הגיע למדרגת בחור מופלג בתורה. גם יראתו היתה טהורה עד שנתמנה לדיין ומורה צדק בעיר מטרסדורף תחת כנפי רבו ואח"כ נתעלה לאב"ד בעיר ניזאף והיה ת"ח גדול בתורה ובצדקות והוזכר כמה פעמים בספרי ה"חתם סופר". (חוט המשולש)

וכיצד זה קרה? מיד לאחר שיצאה האשה מביתו של הרב טייטלבוים, לא חשבה פעמיים, כי היתה בה האמונה הפשוטה של אשה יהודיה שכך שמעה מפי הרב, ולכן פנתה ישר לתחנת משטרה קרובה, נכנסה ואמרה בפשטות: תנו לי את הבן שלי! הקצין שהיה במקום התפרץ נגדה בשאגה גדולה: מה! ברגע הראשון נבהלה האשה מאוד, אבל מיד התאוששה וחזרה וצעקה:

תנו לי את הבן שלי!....

לאחר הצעקה השניה שינה הקצין את טעמו ובמפתיע שאל אותה: ואיך קוראים לו? אמרה לו האשה את השם, הקצין שמע ואמר לה שתמתין מעט. הוא נכנס לחדר שני וכעבור דקה חזר אתו ואמר:

הנה הבן שלך!....

סופו של הסיפור הוא, שהאשה אכן הצליחה גם לשלוח את בנה לארץ-ישראל, בא שם ונכנס לאחת הישיבות והתמיד בלימוד התורה, וכך ניצל מכל ההשמדה הנוראה של ששת מיליוני היהודים ע"י הנאצים ימ"ש. (עמלות ויגיעה בתורה)

לבחורי ישיבת לקח טוב

דרושים מזגנים

כל המעוניין לתרום לישיבה אנא

התקשרו

Ph.845.352.9628

תזכו למצוות

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל

ואשתו רחל בת שרה ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ה תמוז	ד תמוז	ג תמוז	ב תמוז	א תמוז ב' ראש חדש	ל סיון א' ראש חדש	כט סיון
רבי כלופה כהן השני מח"ם שמחה ששון על ההגדה שקיעה 8:33	רבי יעקב מבעלי התוס' רבי יעקב ב"ר מאיר רבי פנחס הלוי הורביץ מנקלשבורג מח"ם הפלאה	רבי שניאור קומלר ראש ישיבת ליקווד	רבי מרדכי זאב הלוי אישינא מח"ם מפרשי הים	יוסף הצדיק בן יעקב רבי קלמן קטנעוים הלוי אפשטיין מח"ם מאור ושמש	רבי יום טוב ידיד הלוי מנדולי המקובלים באר"ם צובא רבי ש"ח קלמן מח"ם הארץ קדש שלמה רבי חנניא בן עקשיא	רבי יעקב ישראל דיהאן הי"ד שקיעה 8:32

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה